

492 с.

3. Комаров В. Основоположні принципи цивільного судочинства. Право України. 2018. № 10. С. 14-49.

УДК 34:001.895:004(043.2)

Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент,
Бондар О.С., студент магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЦІННІСНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ЮРИДИЧНИХ ЗНАНЬ

Формування сучасних юридичних знань залежить від багатьох факторів в системі державотворення будь-якої держави. Дана тема присвячена дослідженню питань походження, сутності та змісту юриспруденції, загальних та специфічних особливостей її розвитку, а також з'ясуванню логіки процесу становлення юридичної науки шляхом розгляду різних підходів до визначення поняття юриспруденції та вивчення історичних і соціокультурних передумов формування даного явища. Разом з тим, потрібно враховувати також ступінь причетності до появи, формування та функціонування кожного з державно-правових явищ в контексті ціннісних характеристик сучасної юриспруденції.

Предметом юриспруденції є найпоширеніші закономірності появи, функціонування та розвитку закону та держави, їх сутність, структура, основні елементи, принципи, напрямки діяльності та ознаки. Юриспруденція охоплює всі рівні системи державотворення та безпосередньо сферу юридичної діяльності, розкриває сутність держави і права, їх функції, роль, соціально-культурні цілі, фундаментальні зв'язки та відносини, що визначають тенденції та шляхи розвитку конкретної сфери суспільного життя, і на цій основі формуються основні фундаментальні висновки та умови розвитку про державу і право. Теорія держави і права є фундаментальною наукою та навчальною дисципліною, і вона має методологічне призначення, однак фундаментальність не означає незмінність [1, с. 3].

О. Зайчук, стверджує про те, що держава є надзвичайно складним, історично мінливим явищем, її пізнання залежить від постійних змін економічних, соціальних, класових, духовних, релігійних, національних та інших чинників, що обумовлюють її сутність і функції [2, с. 59-60]. Тому і наука є плинною і динамічною відповідно до змін в державно-правовому процесі.

Існують різні доктринальні позиції, щодо формування сучасних юридичних знань. Доктрина, що базується на пріоритеті права, здається

більш толерантною, адекватною демократичним цінностям порівняно з теоріями, орієнтованими на державу. Більш того, Конституцією України 1996 р. було оприлюднено концепцію пріоритету права над державою. Так, стаття 9 Конституції зазначає, що загалом визнані принципи та норми міжнародного права та міжнародні договори є частиною правової системи України. Цей закон виділяється над національним та позадержавним досвідом людства. Україна не лише визнає цю систему цінностей законом, але бере на себе зобов'язання обмежувати власну правову свободу рамками загального досвіду людства. Роки, що минули з часу прийняття Конституції України (1996 р.) і справи, розглянуті Судом з прав людини за участю громадян України, показали, що національне законодавство досить слабе.

Існує точка зору, щоб відокремити теорію права як самостійну науку від теорії держави, і це пояснюється існуванням незалежної науки про державу та її владу - політології. Це наука, яка вивчає особливості держави, її сутність, форми станів, її механізми та функції. Сучасна теорія юриспруденції в Україні є спадкоємцем радянського підходу до права, і це суперечить сучасному розумінню системи державотворення. Потрібно зауважити на тому, що протягом останніх років навчальні матеріали та навіть наукова література не змогли уникнути минулих поглядів науковців на сферу юриспруденції. Важливо пам'ятати, що такі науки, як політологія та соціологія, ще не були науково достатньо сформовані саме в радянський період. Сьогодні, коли вони є досить чіткими, з'явилася основа для суперництва між цими науками та науками юриспруденції, що охоплює ширший спектр державних і суспільних подій. Є. Євграфова, стверджує проте, що розробленню теоретичних проблем держави в юридичній науці, на відміну від дослідження права, приділяється менше уваги, що негативно впливає на процеси державного будівництва в Україні [3, с. 68].

Слід зазначити, що деякі питання існування права неможливо пояснити, не звертаючись до державних інституцій та всієї системи державотворення. Таким чином, здається, що важко зрозуміти процес законно творчості та форми закону без аналізу державницьких категорій. Дійсно, законотворчість – це діяльність уповноважених державних органів, спрямована на виготовлення, зміну чи скасування нормативно-правових актів. Тому в цьому розумінні ми надаємо перевагу юридичним цінностям, але в деяких випадках, коли це здається необхідним, право і держава вважатимуться такими ж інтегрованими.

Наприклад, складовими елементами теорії права є філософія права та соціологія права. Відповідно до існування конкретного предмета та конкретних методів, вони можуть розглядатися як самостійні науки, але в основі тих і інших, закладені загальні цінності юриспруденції. Наприклад, предметом соціології права є процес соціальної експлуатації права, що

розглядається як частина системи, на повну силу, включаючи зв'язок між правом і державою. З історичної точки зору соціологія права сформувалася не так давно, проте вона здобула як опонентів, так і прихильників. Соціологія права розроблялася як частина соціології, а пізніше як частина юриспруденції.

Метою соціологічного дослідження права є вивчення зв'язку між законом як соціальним явищем та суспільством, соціальними функціями права та інтегрованими процесами трансформації правових норм у соціальну поведінку на кожному рівні – в суспільстві, класі, групі. Метою є впорядкований стан суспільних відносин, створення сприятливих умов для їх покращення. Перевагою соціологічного підходу є той факт, що суспільство є джерелом права і одночасно кінцевим пунктом призначення, яким закон має бути використаний. Право, схоже, покриває консолідований соціальний інтерес, і його норми закликають до ефективного впливу на суспільні відносини у суспільстві.

Аналізуючи зв'язки права та держави, політики, економіки, соціології та філософії, релігії, певної ідеології у суспільстві, важливо розрізнити сам предмет розгляду та викладу, що і розкриває суть та зміст суспільних відносин. Але предмет науки ширший, він включає проблемні нові елементи, які досліджуються з наукової точки зору. Курс дослідження складається з найбільш звичних наукових елементів, де формується наукова думка, що претендує на загальноновизнану, доктринальну форму.

Література

1. Кучук А. Теорія держави і права: сучасний стан і перспективи розвитку. Підприємництво, господарство і право. 2010. № 5. С. 3-6.
2. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. Київ, 2006. 688 с.
3. Євграфова Є. Державорозуміння і право: проблемні аспекти теорії. Право України. 2015. № 11. С. 67-76.

УДК 342.4(477)(043.2)

Піскун І.І., к.ю.н., доцент,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського, м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку суспільства і держави актуально для обговорення стала тема забезпечення воєнної безпеки України. Це не викликає здивування, оскільки у силу останніх подій на сході України, що спричинили загострення конфронтації у воєнній сфері, нагальним постало питання забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності